

CHET TILLARNI O'QITISH METODIKASI

Samarqand viloyati Paxtachi tumani 44 maktabning nemis tili o'qituvchisi

G'afforova Xikoyat Abduraxmonovna

ANNOTATSIYA: Maqolada biz nemis tilini o'qitishning hozirgi zamonda mavjud bo'lgan eng mashhur usullarini ko'rib chiqamiz, an'anaviy va zamonaviy, har bir usullar haqida qisqacha ma'lumot beramiz va ularni taqqoslaymiz.

KALIT SO'ZLAR: Grammatika-tarjima usuli, To'g'ridan-to'g'ri usul, Audiolingual usul, so'z boyligini kengaytirish, til amaliyoti.

Bugungi kunda maktablar va oliy o'quv yurtlarida nemis tili eng mashhur usullar bo'yicha o'qitilib, chet tilini o'rganishda yuqori samaradorlik ko'rsatilmoqda. Keling, har birini batafsil ko'rib chiqaylik va treningning xususiyatlarini aniqlaymiz.

Grammatika-tarjima usuli. Grammatika tarjimasi 19-asr oxiridan beri qo'llanilgan an'anaviy, klassik uslubdir.

Grammatika-tarjima usuli quyidagi vazifalarga asoslanadi:

grammatika qoidalarini o'rganish;

so'z boyligini kengaytirish;

matnlarning tarjimalari, lug'at bilan ishlash.

Bunday dastur bo'yicha o'qishning ijobiy va salbiy tomonlari bor. Ijobiy fazilatlardan: so'z boyligini jadal kengaytirish bilan grammatik asosni samarali o'zlashtirish. Usulning kamchiligi: til amaliyotining etishmasligi.

To'g'ridan-to'g'ri usul. To'g'ridan-to'g'ri usul 1990-yillarning boshida paydo bo'lgan. Dastur muntazam nutq amaliyotiga asoslanadi va har qanday kundalik vaziyatda nemis tilini chuqur tushungan holda tilni samarali o'zlashtirishga qaratilgan. Trening bir necha kishidan iborat guruh mashg'ulotlarini o'tkazishni o'z ichiga oladi. To'g'ridan-to'g'ri nemis tili kursi qo'llaniladigan maktablarda darslar 2-3 guruhga bo'lingan.

Texnikaning afzalligi - nutqni yaxshi tushunish, nemis tilida so'zlashuv qobiliyatlari. Ammo grammatik asoslar bilan ba'zi muammolar bo'lishi mumkin.

Audiolingual usul. Audiolingual Method urush paytida nemis tilini tez o'rganish maqsadida tashkil etilgan. Bu usul ham "armiya" deb ataladi. Bu standart iboralarni, eslab qolish uchun leksik va grammatik asoslarni takroriy takrorlash orqali tilni og'zaki o'rganishni o'z ichiga oladi.

Bunday dasturda chet tilini o'rganish uchun yuqori darajadagi o'z-o'zini motivatsiya talab qilinadi. Maktablar va universitetlarda o'qitishning audiolingual usuli amalda qo'llanilmaydi.

Kommunikativ usul. Nemis tilini kommunikativ o'qitish usuli real vaziyatlarda tilni o'rganishga asoslangan bo'lib, bu sizga muloqot ko'nikmalarini tez va tabiiy ravishda o'zlashtirish va nemis tilini kundalik hayotda osongina qo'llash imkonini beradi. Asosiy vazifa - to'g'ridan-to'g'ri muloqot qilishni o'rgatish. Dastur grammatikani to'liq yodlash uchun texnikani taqdim etmaydi. Darslar kichik guruhlarda olib boriladi. O'quv jarayonida o'quvchilar va o'qituvchi o'rtasida muntazam ravishda til aloqasi amaliyoti mavjud. Ko'pgina zamonaviy maktablarda nemis tilini o'qitishning samarali natijalarini ko'rsatadigan kommunikativ usuli qo'llaniladi. Siz Internetdagi maxsus adabiyotlar va dasturlardan foydalangan holda nemis tilini mustaqil ravishda o'rganishingiz mumkin. Ammo o'rganishga bunday yondashuv uchun sizga tilning asosiy bilimlari, ma'lum bir grammatik tajriba yoki muloqot qobiliyatlari kerak. Chet tilini o'qituvchi bilan noldan o'rganishni boshlash yaxshiroqdir: repetitor bilan individual darslarni yoki boshqa talabalar bilan nutq qobiliyatlarini muvaffaqiyatli mashq qilishingiz mumkin bo'lgan

guruh darslarini tanlang. Zamonaviy jamiyatda chet tillarini o'rganish turli profildagi mutaxassislarni kasbiy tayyorlashning ajralmas qismiga aylanib bormoqda va kasbiy o'sish va rivojlanish masalalarini muvaffaqiyatli hal qilish ko'p jihatdan ularning tilni o'rgatish sifatiga bog'liq. Xorijiy hamkorlar bilan aloqalarni kengaytirish. Shu sababli, maktab chet tilini bilish darajasini ma'lum darajada ta'minlashga qaratilgan bo'lib, u universitet va oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim davrida, shuningdek, mustaqil ravishda o'qishni davom ettirish imkonini beradi. O'qitishning muvaffaqiyati ko'p jihatdan chet tili o'qituvchisining metodologiyasiga, uning muayyan ta'lim muammolarini hal qilish sharoitida turli xil zamonaviy usullardan foydalana olishiga bog'liq. Metodika kursini o'rganish natijasida talabalar metodikaning hozirgi rivojlanish tendentsiyalari; chet tillarini o'qitish tizimining mazmuni va tuzilishi; metodologiyaning u uchun asosiy fanlar bilan o'zaro ta'sirining xususiyatlari; chet tilidagi muloqot qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirishning turli usullari; chet tili o'qituvchisiga qo'yiladigan malaka talablarini bilishlari kerak. Quyidagi ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak: xorijiy tillarni o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish; chet tilini o'qitishning texnika va usullarini amalda qo'llash; o'qitish bosqichi va profilini hisobga olgan holda darslar uchun o'quv-uslubiy materiallarni tayyorlash; talabalarning psixologik xususiyatlarini va chet tilini bilish darajasini individual ravishda tahlil qilish va baholash; o'zining pedagogik faoliyatini va hamkasblari faoliyatini tahlil qilish; o'z-o'zini tarbiyalashning turli usullaridan foydalangan holda mustaqil ishlarni tashkil etish; chet tilida darslar va sinfdan tashqari ishlarni rejalashtirish va o'tkazish.

Adabiyotlar

1.Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. – М.: Просвещение, 1985.

2.Беляев Б. В. Психологические основы усвоения лексики иностранного языка. – М., 1964.

3.Бим И.Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. – М.: русский язык, 1977.

4.Вопросы методики преподавания иностранных языков в средней и высшей школе / ред. А. С. Шкляева. – Казань: Казанский гос. университет, 1961. – 263 с.